

Den naturlige lov som vejleder

Ved det seneste møde i Det pavelige Akademi for Socialvidenskaberne talte pave Benedikt til medlemmerne om den naturlige lov som vejleder

Af pave Benedikt XVI¹

Efter indledende velkomstord fortsatte paven:

Deres akademi har tidligere studeret arbejdet, demokratiet, globaliseringen, begrebet solidaritet og subsidiaritetsprincippet i disse spørgsmåls forhold til Kirkens sociale lære, og det har nu valgt at vende tilbage til det centrale spørgsmål om den menneskelige persons værdighed og om menneskerettighederne – et område, hvor Kirkens lære og det moderne samfund møder hinanden.

De store verdensreligioner og filosofiske retninger har belyst visse aspekter af disse rettigheder, sådan som det kommer præcist til udtryk i *Den gyldne Regel*, som vi finder i Evangeliet: "Gør mod andre, hvad du vil, de skal gøre mod dig".² Kirken har altid hævdet, at der er grundlæggende rettigheder, der må fastholdes og anerkendes universelt hinsides og over de forskellige måder, de finder udtryk på, og de forskellige grader af betydning, de måtte have indenfor forskellige kultursammenhænge, fordi de er iboende selve menneskets natur – det menneske, som er skabt i Guds billede og lignelse. Thi når alle mennesker er skabt i Guds billede og lignelse, så er de fælles om en menneskelig natur, der knytter dem til hinanden, og som kalder på universel respekt. I overensstemmelse med Kristi lære mener Kirken, at i den menneskelige person "når naturen sin højeste værdighed",³ og dens lære er, at den etiske og politiske orden, der styrer vore interpersonale forhold, har sit udspring i selve strukturen af menneskets væsen.

Opdagelsen af Amerika og den derpå følgende antropologiske debat i det 16 og 17 århundredes Europa førte til en skærpet bevidsthed om menneskerettighederne i sig selv og om deres almengyldige karakter – *ius gentium*.⁴ Nyere tid bidrog med at forme den tanke, at eftersom Kristi budskab

¹ Oversat af Hanne Gregersen

² Luk 6, 31, jf. Matt 7, 12)

³ Thomas af Aquin, *De potentia*, 9,3

⁴ Dvs. den internationale retsorden, som anses som forpligtende for alle nationer, også kaldet folkeretten. Red.

forkynder, at Gud elsker hver eneste af os, mand og kvinde, og at hvert eneste menneske er kaldet til at elske Gud i frihed, så ligger der i dette budskab, at alle uanset social eller kulturel baggrund, af natur har ret til frihed. Samtidig må vi altid huske, "at friheden selv behøver at blive sat fri. Det er Kristus, der gør den fri".⁵

Efter de umådelige lidelser forårsaget af to frygtelige verdenskrige og ubeskrivelige forbrydelser fra totalitære ideologiers side fik det internationale samfund i midten af sidste århundrede et nyt system af international lovgivning, baseret på menneskerettigheder. Det internationale samfund synes her at have handlet på linje med det budskab, som min forgænger Benedikt XV forkyndte, da han anråbte de krigsførende parter i Første Verdenskrig om at "omdanne våbnenes fysiske magt til rettens moralske magt".⁶

Menneskerettighederne blev referencen for størstedelen af menneskeheden med hensyn til et fælles universelt *ethos* – i hvert fald som en hensigtserklæring. Disse rettigheder er blevet ratificeret af så godt som alle verdens stater. Det andet Vatikanerkoncil – i erklæringen *Dignitatis Humanae* – såvel som mine forgængere Paul VI og Johannes Paul II har med eftertryk henvist til retten til livet og retten til samvittigheds- og religionsfrihed som kernen i disse rettigheder, der har deres udspring i selve menneskenaturen.

Strengt taget er disse rettigheder ikke trossandheder, selv om de kan findes – og faktisk træder frem i fuld klarhed – i Kristi budskab, som "åbenbarer mennesket for det selv".⁷ De bekræftes yderligere af troen. Og det er indlysende, at mennesket, der lever og handler i den materielle verden som åndeligt væsen, mærker den gennemtrængende tilstedeværelse af et *logos*, som sætter det i stand til ikke alene at skelne mellem sandt og falsk, men også mellem godt og ondt, mellem bedre og værre og mellem ret og uret. Denne evne til at skelne – denne fundamentale intellektuelle kraft – sætter enhver person i stand til at begribe "den naturlige lov", som intet andet er end en afspejling af den evige lov, der er nedlagt i den fornuftsbevagede skabning – som Thomas Akvin udtrykte det: "*Unde ... lex naturalis nihil aliud est quam participatio legis aeternae in rationali creatura*".⁸ Den naturlige lov er en almengyldig vejledning, som enhver kan erkende; på basis af den kan alle mennesker gensidigt forstå og elske hinanden. Menneskerettighederne har derfor til syvende og sidst deres rod i Gud, som har skabt hvert menneske med fornuft og frihed. Hvis dette solide etiske og politiske grundlag lades ude af betragtning, står menneskerettighederne skrøbelige tilbage, idet de berøves deres sunde fundament.

Kirkens indsats for at fremme menneskerettighederne støttes derfor af en rationel refleksion, således at disse rettigheder kan fremlægges for alle mennesker af god vilje, uafhængigt af det religiøse tilhørsforhold de hver især måtte have. Men – som jeg har peget på i mine rundskrivelser – så må *på den ene side* den menneskelige fornuft til stadighed renses af troen, eftersom den altid er truet af en vis moralsk blindhed, der skyldes uordnede lidenskaber og synd – og *på den anden side* – eftersom menneskerettighederne må tilegnes på ny af hver ny generation og hvert nyt menneske, og eftersom menneskets frihed, der er et resultat af successive frie valg, altid er skrøbelig – så har mennesket behov for det ubetingede håb og den ubetingede kærlighed, som det kun finder hos Gud, og som fører til en delagtighed i Guds retfærdighed og gavmildhed overfor andre.⁹

Dette perspektiv henleder opmærksomheden på nogle af de mest kritiske sociale problemer i de seneste årtier, nemlig den voksende erkendelse – til dels fremkommet gennem globaliseringen og

⁵ Jf. Johannes Paul II's rundskrivelse *Veritatis Splendor*, 86. **Klik her** for at se denne rundskrivelse.

⁶ Pave Benedikt XV: Note til lederne af de krigsførende lande, 1. august 1917. **Klik her** for at se denne tekst (findes kun på italiensk)

⁷ Jf. koncilsdokumentet *Gaudium et Spes*, 22. **Klik her** for at se dette koncilsdokument

⁸ Thomas af Aquin, *ST I-IIae*, 91, 2

⁹ Jf. Benedikt XVI's rundskrivelser *Deus Caritas est*, 18 (**klik her** for at se rundskrivelsen), og *Spe Salvi*, 24 (**klik her** for at se rundskrivelsen).

den aktuelle økonomiske krise – af den skærende kontrast mellem, at menneskerettighederne er *tilkendt alle på lige fod* – mens der er *ulige adgang til* midlerne til at *opnå* disse rettigheder i praksis. For kristne, som regelmæssigt beder Gud: "Giv os i dag vort daglige brød", er det en beskæmmende tragedie, at en femtedel af menneskeheden stadig lider sult. Skal tilstrækkelig forsyning med fødemidler sikres på linje med en beskyttelse af livsvigtige resurser som vand og energi, kræver det, at alle internationale ledere samarbejder om at vise et beredskab til en indsats uden bagtanke i respekt for den naturlige lov, til fremme af solidaritet og subsidiaritet med og i forhold til jordens svageste regioner og folkeslag. Dette er den mest effektive strategi, når det gælder at eliminere social ulighed mellem lande og samfund og at øge global sikkerhed.

Kære venner, kære medlemmer af akademiet, samtidig med at jeg tilskynder jer til i jeres forskning og drøftelser at være troværdige og konsistente vidner, når det gælder at forsvare og fremme de menneskerettigheder, der ikke står til forhandling – thi de er grundfæstede i Guds lov – giver jeg jer af ganske hjerte min apostolske velsignelse.

[Klik her for at udskrive artiklen \(printerens skal være tændt\)](#)

[Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt \(Outlook skal være startet\)](#)

[Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk](#)